

навпаки – від натурних спостережень – до конкретного творчого задуму. Слід наголосити на тому факті, що використання зазначеного підходу до натури сприяє результативному оволодінню необхідними знаннями і уміннями, розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що є запорукою їх успішної професійної діяльності.

Подальші дослідження можуть бути використані у створенні навчально-методичних розробок з малюнку, живопису, композиції, пленерної практики для середніх і вищих (художніх) навчальних закладів, а також систему творчих завдань доцільно впровадити у розробці авторської методики, під час викладання фахових дисциплін та перш за все, пленерної практики.

Література

1. Беда Г. В. Живопись : Учеб. для студентов пед. институтов по спец. № 2109 «Черчение, изобраз. искусство и труд» / Г. В. Беда. – М. : Просвещение, 1986. – 192 с., ил. – С. 101-119.
2. Визер В. В. Живописная грамота : основы пейзажа / В. В. Визер. – СПб. : Питер, 2006. – 192 с. : ил. – С. 122-126.
3. Ковалев Ф. Золотое сечение в живописи: Учеб. Пособие. / Ф. Ковалев. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 143 с., 90 ил., табл. – Библиогр.: 77 назв.
4. Маслов Н. Я. Пленэр : Практика по изобразит. искусству. [Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов] / Н. Я. Маслов. – М. : Просвещение, 1984. – 112 с. – С. 82-89.
5. Ростовцев Н. Рисунок. Живопись. Композиция: Хрестоматия: Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пединститутов. / Н. Ростовцев – М.: Просвещение, 1989. – 207 с. – С. 186-187.
6. Семешко Е. Г. Деякі особливості виконання пленерних етюдів як складової художньої освіти / Е. Г. Семешко // Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка : зб. наук. праць / Луган. держ. ін.-т культури і мистецтв ; за заг. ред. В. Л. Філіппова. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2010. – Вип. 15. – С. 217-221.
7. Унковский А. А. Живопись : Вопросы колорита : [учеб. пособие для студентов худ.-граф. фак. пед. ин-тов] / А. А. Унковский. – М. : Просвещение, 1980. – 128 с. – С. 76-85.
8. Чурсіна В. Робота на пленері. Проблеми теорії і творчої практики / В. Чурсіна // Мистецтвознавчі та культурні аспекти дизайну. – Харків: ХДАДМ, 2011. – Вип. 5 – С. 151-152.
9. Шорохов Е. В. Композиция : [учеб. для студентов худож.-граф. пед. ин-тов – 2-е изд., перераб. и доп]. / Е. В. Шорохов. – М. : Просвещение, 1986. – 207 с., ил.
10. Щипанов А. Юным любителям кисти и резца /А. Щипанов. - М.: Просвещение, 1975. – 245 с. – С. 56.

УДК 373.3.016:78

Кузнецова О. А.

ВИКОРИСТАННЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття присвячена питанням ефективного використання моніторингу якості освітньої діяльності у підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. Визначено роль моніторингу для розвитку освітньої системи, що вимагає глибокого, аналізу та синтезу сучасної педагогічної реальності, критичного переосмислення накопиченого досвіду. Виокремлені основні компоненти діяльності вчителя музики, що складають фахову професіограму. Основними вимогами до функціонування професіографічного моніторингу якості вищої мистецької освіти визначено: об'єктивність, валідність, надійність, систематичність, цілісність та комплектність, облік особливостей об'єкта вивчення та умов його проведення, гуманістична спрямованість.

Ключові слова: вчитель музичного мистецтва, професіографічний моніторинг, якість освітньої діяльності, критичне переосмислення фахового досвіду.

Стаття посвячена вопросам ефективного использования мониторинга качества образовательной деятельности в подготовке будущего учителя музыкального искусства. Определена роль мониторинга для развития образовательной системы, которая требует глубокого, анализа и синтеза современной педагогической реальности, критического переосмысления накопленного опыта. Выделены основные компоненты деятельности учителя музыки, составляющие специальную профессиограмму. Основными требованиями к функционированию профессиографического мониторинга качества высшего художественного образования определены: объективность, валидность, надежность, систематичность, целостность и комплектность, учет особенностей объекта изучения и условий его проведения, гуманистическая направленность.

Ключевые слова: учитель музыкального искусства, профессиографической мониторинг, качество образовательной деятельности, критическое переосмысление профессионального опыта.

Article is devoted to the effective use of monitoring the quality of education in preparing future teachers of music. Ante monitoring for development of the education system, requires a deep understanding, analysis and synthesis of contemporary educational reality, critical reflection on experience. Singling out the basic components of music teachers that make professional profesiohramu. The main requirements for operation profессиографичес monitoring the quality of higher art education Definition: objectivity, validity, reliability, regularity, integrity and completeness, account features object of study and the terms of the meeting, the humanist orientation.

Keywords: music teacher, profессиографической monitoring the quality of education, critical rethinking of professional experience.

Удосконалення системи освіти та підвищення якості фахової підготовки учителів в Україні є соціокультурною проблемою, вирішення якої полягає у приведенні освітньої сфери у відповідність до нових соціально-економічних вимог, визначенні пріоритетних напрямів освітньої політики, стратегії й тактики дій відповідно до потреб суспільства, створенні освітянських програм, необхідних для послідовного економічного й соціального розвитку суспільства, а також індивідуального культурного самовираження особистості в суспільстві. Цей процес вимагає під час вивчення мистецьких дисциплін всебічного використання таких прийомів і методів, як: анкетування, інтерв'ювання, тестування, діагностика, рейтинг, моніторинг тощо.

Для освітян України система розробки механізмів реалізації моніторингу якості освіти стає дієвою допомогою для успішної реалізації державних програм. Адже моніторинг повинен проводитися на підставі визначеної системи принципів та відповідати їх основним положенням й вимогам. Важливого значення у визначенні принципів засад розбудови освіти доцільно надавати виявленню інноваційних засобів модернізації фахового навчання.

Необхідною умовою вступу України до ЄС є вдосконалення модульної системи організації навчального процесу, системи рейтингового оцінювання знань, стимулювання систематичної та самостійної роботи студентів. Тому технологічна побудова моніторингової освітньої системи є нагальною, своєчасною та доцільною потребою цього процесу. Місія полягає у врегулюванні розвитку освіти в Україні у контексті використання інноваційних технологій шляхом адаптування вітчизняної системи освіти до загальноєвропейського освітнього простору. Цей процес вимагає збереження здобутків вітчизняної освіти у перехідний період. У першу чергу це стосується таких основоположних концептуальних положень, як: *фундаментальність* (якість вітчизняної освіти, що сформувалася зусиллями її кращих представників); *гуманізація* (напрямок, котрий у нових історичних та соціально-економічних умовах дозволяє переглянути підходи до гуманізації освіти); *системність та*

дієвість виховного процесу (забезпечує формування культури особистості на засадах інтеграції компетентності та духовності фахівця).

Удосконалення освітньої системи вимагає глибокого осмислення, аналізу та синтезу сучасної педагогічної реальності, критичного переосмислення накопиченого досвіду. У цьому процесі важливо визначити, що повинно бути змінено чи оновлено під впливом нових тенденцій та процесів у вищій школі мистецької освіти. Важливу роль у реалізації цих завдань доцільно надавати проблемі оцінювання якості освіти.

В університетській освіті важливо постійно оцінювати як стан фахової підготовки майбутніх учителів так і рівень викладання окремих дисциплін професорсько-викладацьким складом ВНЗ. У вирішенні цієї проблеми важлива роль відведена моніторингу якості освіти. Моніторинг – це такий модернізований контроль, який необхідний у зв'язку з радикальними змінами у процесах розвитку суспільства, загалом, та у соціально-педагогічних системах, зокрема.

Міжнародне співтовариство нині хвилюють питання якісної освіти з проекцією на набуття молоддю життєвих компетентностей, її успішного входження в сучасне суспільство. З цього приводу у нормативних документах зазначено, що Україна приділяє велику увагу проблемі якості освіти, проголошуючи її “національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, додержання міжнародних норм і вимог законодавства України щодо реалізації права громадян на освіту” [3, с. 4].

Отже моніторинг доцільно розглядати як ефективний засіб отримання інформації про функціонування освітньої системи та її компонентів. Якісний рівень освіти забезпечується у світі з допомогою відповідних механізмів, що отримали назву професіографічного моніторингу, котрий розуміється як система збирання, опрацювання та розповсюдження інформації про діяльність освітньої системи, що забезпечує безперервне відстеження її стану і прогноз розвитку.

Успіх у музично-творчій діяльності вчителя музичного мистецтва складається з багатьох компонентів (професіограми), а саме: володіння фортепіано та ще одним або двома музичними інструментами; (це завжди створює більш емоційну атмосферу, і саме під час власного виконання музичного твору вчитель завжди може зупинитися, почати спочатку, щось пояснити учням. Вчитель, який грає на музичному інструменті, є гарним прикладом для своїх вихованців; володіння голосом; розвинутим музичним слухом; диригентськими вміннями; умінням читати ноти з листка; здатність швидко підібрати нескладний акомпанемент; уміння імпровізувати і гармонізувати; володіння словом, мистецтвом спілкування (вчитель не лише виконує твір, але й цікаво розповідає про нього); музично-теоретична підготовка, тощо.

Використання моніторингу для оцінювання якості музичної діяльності студентів потребує врахування специфіки мистецької освіти. При цьому необхідно переосмислити розуміння значення музичного мистецтва в розвитку суспільства, його взаємний зв'язок із іншими видами мистецтв тощо. Всебічна підготовка дає майбутньому вчителю глибоке знання свого предмета. Вчитель не лише сам проводить музичну роботу, але й прищеплює навички й спонукає до розвитку пізнавальних інтересів учнів. Це пов'язано з активним розвитком творчих здібностей школярів.

Досвід проведення моніторингових досліджень в освітянській сфері висвітлений, в основному, в працях О.Абдулліної, І.Іванюк, О.Локшиної, Т.Лукиної, О.Ляшенка, О.Матвієнко, О.Овчарук, Л.Одерий, О.Островерх та ін. У сфері мистецької освіти цю проблему розвивали О.Абдулліна, А.Козир, В.Лабунець, С.Силіна, В.Федоришин та ін.

На думку О.Абдулліної, нові вимоги до якості освіти, зокрема, універсальності підготовки випускників вищих навчальних закладів, їхньої адаптації до соціальних умов, особистісної орієнтованості навчального процесу, його інформатизації, визначальній важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку потребують скрупульозного моніторингового контролю. Адже якісна освіта розглядається сьогодні як один з індикаторів високої якості життя, як інструмент соціальної та культурної злагоди й економічного зростання [1, с. 37].

У процесі використання моніторингових досліджень у галузі мистецької освіти важливо розробити комплексну систему тестів, діагностичних завдань, відповідних методик різноманітного систематичного аналізу для спеціального застосування у підготовці майбутніх фахівців. Це, безперечно, дасть можливість розробити та апробувати синтезовану систему визначення критеріїв та рівнів оцінювання підготовки, котра включає алгоритми рівнів та їх диференціацію на якісні характеристики: засвоєння знань та сформованість умінь; розвиток професійного мислення; мотиви вивчення мистецьких дисциплін. Також це дозволить звести у певну систему рівень вимог, що висувуються до вияву майстерності педагога, виробити відповідні нормативи основ фахової майстерності, котрими студенти повинні оволодіти за період навчання в університеті [1, с. 38].

На думку С.Силіної, розглядати професіографічний моніторинг слід як ефективний засіб отримання інформації про функціонування освітньої системи та її елементів. Адаже в умовах кардинальної модернізації національної освіти це є надзвичайно важливим, оскільки надає змогу вчасно усунути можливі прорахунки та розробити стратегію подальшого освітнього розвитку. Вчена вважає, що професіографічний моніторинг доцільно проводити на методологічній основі з урахування усіх основних технологічних складових, а саме: за наявності мети доцільно визначити функції, етапи, принципи та основні вимоги [5, с. 48]. Л.Одерий, характеризуючи методологію та інструментарій оцінки в міжнародній системі освіти, визначає технологічну побудову моделі моніторингу якості освіти як таку, що передбачає створення ефективною системи інформування на основі цільового підходу до управління й диференціації інформаційних потоків, котрі функціонують в освітянській галузі [4, с. 31].

Моніторинг є інформаційною системою, котра постійно змінюється завдяки неперервності спостереження певного об'єкта управління навчально-виховним процесом за визначеними параметрами, факторами та критеріями з метою прийняття оперативного рішення щодо подальшого його розвитку. Ефективне впровадження моніторингу в діяльність навчальних закладів дає можливість оперативно вносити корекцію у навчально-виховний процес, тим самим створюючи умови для оптимізації цієї діяльності. Моніторинг є важливим елементом системи інформаційного забезпечення освітнього процесу в ВНЗ, який визначає прийняття адекватних педагогічних рішень.

Отже, основними вимогами до функціонування професіографічного моніторингу якості вищої мистецької освіти (за визначенням О.Абдуліної) є: об'єктивність, валідність, надійність, систематичність, цілісність та комплектність, облік особливостей об'єкта вивчення та умов його проведення, гуманістична спрямованість.

Об'єктивність моніторингового дослідження максимально виключає суб'єктивні оцінки обліку всіх результатів як позитивних, так і негативних, що створює рівні умови для перевірки якості знань студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів. Вимога валідності передбачає повну та всебічну відповідність контрольних завдань, що пропонуються, до змісту досліджуваного матеріалу. Валідність дає можливість підтвердити позитивні та негативні результати різними способами контролю, а також визначає чіткість критеріїв їх оцінки. Під надійністю ми розуміємо сталість результатів, котрі отримуються під час повторного контролю, а також під час проведення контролю різними особами.

Систематичність моніторингового відстеження забезпечується тривалим спостереженням за станом педагогічних явищ, що дозволяє виявляти найбільш характерні тенденції та зміни, встановлювати їхню залежність від певних факторів та умов. Педагогічний процес має цілісний характер, й моніторинг цього процесу передбачає цілісне всебічне вивчення його різноманітних сторін, використання комплексу критеріїв та сукупності різних способів та методів контролю. Комплексність педагогічного моніторингового дослідження полягає в тому, що воно дозволяє отримувати на високому якісному рівні об'єктивну оцінку освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців та визначити потенційні можливості студентів, прогнозувати потреби розвитку особистості тощо.

Найважливішою вимогою моніторингу є врахування психолого-педагогічних та фахових особливостей об'єкту вивчення, котрі включають як загальні відомості, так й рівень освіти та професіоналізму, загальний розвиток, специфічні індивідуальні особливості тощо. Облік психолого-педагогічних та фахових особливостей створює конкретні умови для проведення обстеження, що передбачає диференціацію контрольних завдань. Гуманістична спрямованість моніторингу передбачає створення обстановки доброзичливості, довіри, поваги до особистості, максимально сприятливих умов, позитивного емоційного мікроклімату [2, с. 221].

Розглядаючи моніторинг як педагогічне дослідження, виникає можливість запропонувати програму моніторингового дослідження рівнів формування основ професійної майстерності та визначити їх відповідність вимогам підготовки майбутнього вчителя музики. З цієї позиції організація педагогічного процесу на основі професіографічного моніторингу дозволяє: розширити можливості для вивчення рівнів професійної майстерності вчителів; виявити труднощі щодо проектування процесу оволодіння основами фахової майстерності майбутніх учителів музики за даними моніторингових досліджень; створити умови для реалізації творчого потенціалу студентів, їх соціальної адаптації до інноваційного освітнього середовища; забезпечити умови для повноцінної самореалізації майбутніх учителів музики; розширити можливості соціально-психологічної адаптації студентів до творчого процесу [2, с. 222].

У висновках доцільно зазначити, що необхідно визначити безсумнівні переваги моніторингової системи оцінювання якості музичної освіти, яка дозволяє більш ефективно прослідкувати динаміку якості підготовки майбутніх фахівців. Це, перш за все, відбір кращих студентів у магістратуру, що дозволяє підготувати їх до продуктивної діяльності на рівні світових стандартів.

Література

1. Абдуллина О.А. Мониторинг качества профессиональной подготовки / О.А. Абдуллина. //Высшее образование в России. – М., 1998.- №3. – С. 35-38.
2. Козир А.В. Мониторингова технологія оцінювання професійної майстерності вчителів музики /А.В.Козир //Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць № 16: Спец. випуск: Мистецько-педагогічна освіта (теорія, методи, технології).– Кривий Ріг: КДПУ, 2006. – Ч. 1. – С. 221-233.
3. Національна доктрина розвитку освіти /Проф.-техн. освіта. – 2002. – № 3. – С.2-8.
4. Одерий Л.П. Оцінка в міжнародній системі освіти: методологія і інструментарій / Л.П. Одерий. – К.: ІСДО, 1995. – 196 с.
5. Силина С.Н. Профессиографический мониторинг в педагогических вузах / С.Н. Силина // Педагогика. - 2001. – № 7. – С. 47-53.

УДК 371.134:785

Лабінцева Л. П.

ДОСВІД МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються особливості досвіду музично-виконавської діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва; висвітлено критерії сформованості досвіду музично-виконавської діяльності студентів: уміння аналізувати музичний твір, обґрунтовувати його інтерпретацію; володіння музично-теоретичними знаннями, практичними уміннями та навичками у процесі виконання музичного твору; самоконтроль виконання музичного твору; наявність виконавської майстерності, виконавської надійності і артистизму.

Ключові слова: досвід, музично-виконавська діяльність; досвід музично-виконавської діяльності, майбутній учитель музичного мистецтва.